

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 september 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (RP 101/2014 rd) till miljöutskottet för beredning.

- jurist Minna Ojanperä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- ledande expert Ilpo Kuronen, Finlands naturskyddsförbund rf
- vattentjänstingenjör Riina Liikanen, Finlands Vattenverksförening rf.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Juhani Gustafsson och regeringsråd Satu Sundberg, miljöministeriet
- lagstiftningsråd Eriika Melkas, jord- och skogsbruksministeriet
- planerare Sami Heikkilä, försvarsministeriet

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- närings-, trafik- och miljöcentralen i Lapp-land
- närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland
- närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland
- Finlands Kommunförbund
- Oljebranschens Centralförbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det till lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen fogas ett nytt 2 a kap. som innehåller bestämmelser om avgränsning och klassificering av grundvattenområden samt om skyddsplaner för grundvattenområden. Enligt propositionen ska närings-, trafik- och miljöcentralerna avgränsa och klassificera grundvattenområden. Kommunerna får utarbeta skyddsplaner för grundvattenområden. Det förfarande som ska iakttas vid avgränsningen och

klassificeringen av grundvattenområden innehåller en möjlighet att delta. Bestämmelser om innehållet i och beredningen av skyddsplaner för grundvattenområden ska även tas in i lagen.

Syftet med propositionen är att effektivisera skyddet av grundvatten och förbättra olika aktörers rättssäkerhet genom att precisera bestämmelserna.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar, men med följande kommentarer.

Propositionen bygger på det uttalande¹ som riksdagen godkände i samband med behandlingen av den nya vattenlagen (587/2011). I uttalandet förutsätts att regeringen utreder på vilka punkter lagstiftningen och procedurerna för kartläggning, klassificering och användning av grundvattenområden och skyddsplaner för sådana områden behöver ses över.

I syfte att främja vattenförsörjningen har miljöförvaltningen inventerat och klassificerat grundvattenområdena som en administrativ åtgärd utan någon särskild legislativ grund. Utskottet menar att de föreslagna bestämmelserna om avgränsning och klassificering av grundvattenområden och om utarbetande av skyddsplaner för grundvattenområden ger ökad klarhet i verksamheten och förfaringssätten och förbättrar de olika aktörernas och allmänhetens möjligheter till information och deltagande. Klassificeringen av grundvattenområden har enligt lagförslaget inte några självständiga rättsverkningar, utan frågan om huruvida verksamheter är tillåtna inom grundvattenområden avgörs också i fortsättningen vid förhandskontrollen, till exempel genom ett tillståndsförfarande enligt miljöskyddslagen. En gemensam rättslig grund för klassificeringen och skyddsplanerna främjar dock indirekt ett enhetligt skydd av grundvattenområden i olika delar av landet.

Finland har enligt gällande klassificering cirka 3 800 grundvattenområden som är viktiga för vattenförsörjningen (klass 1) eller lämpliga för vattenförsörjning (klass 2). En stor del av dessa har i förvaltningsplanerna klassificerats som goda i fråga om den kemiska och kvantitativa statusen. Det finns cirka 2 200 andra grundvattenområden (klass 3) vars lämplighet

för vattenförsörjning är okänd. I cirka 10 procent av grundvattenområdena förekommer verksamhet som utgör en risk för grundvattnets kvalitet. Cirka 350 grundvattenområden bedömdes år 2013 befinna sig i farozonen. Antalet har ökat med cirka hundra områden sedan föregående bedömning år 2009. Vattnets kvalitet ligger i farozonen särskilt i södra Finland och i tätorternas grundvattenområden. Statusen för cirka 100 grundvattenområden som befinner sig i farozonen är enligt klassificeringen dålig. Jämfört med den föregående bedömningen har antalet grundvattenområden med dålig status ökat. Det ökade antalet riskområden och områden med dålig status förklaras dock delvis av kompletterande information om deras status som erhållits genom utredningar och studier. Det finns fortfarande över 150 grundvattenområden för vilka uppgifterna om vattnets kvalitet eller kvantitet är så bristfälliga att det inte går att bedöma statusen eller riskerna.

Enligt propositionen ska alla grundvattenområden bedömas på nytt med tanke på deras skyddsbehov och lämplighet för vattenförsörjning. De grundvattenområden som nu hör till klass III ska antingen klassificeras på nytt eller inte alls omfattas av klassificeringen, beroende på om de lämpar sig för vattenförsörjning.

De nya beteckningarna för klasserna är enligt lagförslaget klass 1, klass 2 och klass E. Klass 1 omfattar grundvattenområden som är viktiga för vattenförsörjningen och där mer än i genomsnitt 10 m³ vatten per dygn eller vatten för fler än femtio personers behov används eller är avsett att användas för samhällets vattenförsörjning eller som hushållsvatten. Till klass 2 hör sådana övriga grundvattenområden som lämpar sig för vattenförsörjning, vilka har en så riklig grundvattenförekomst och sådana övriga karakteristika att de lämpar sig för den användning som avses ovan. Gränsen föreslås i regel vara 100 m³ per dygn. Klass E omfattar enligt förslaget de grundvattenområden av vars grundvatten ytvattenekosystem och terrestra ekosystem är direkt beroende.

¹ RP 277/2009 rd, RSv 355/2010 rd

I propositionsmotiven uppskattas de totala kostnaderna för undersökningar och ny bedömning som föranleds av avgränsning och klassificering av grundvattenområden till cirka 8 miljoner euro. De nya bestämmelserna ökar i synnerhet närings-, trafik- och miljöcentralernas arbetsbörda, särskild i den inledande fasen då grundvattenområdena ska bedömas på nytt. Kommunerna påverkas inte av propositionen och inte heller påförs företagen några nya skyldigheter. Utskottet konstaterar att de nya granskningarna av grundvattenområden inledningsvis kommer att förorsaka kostnader för NTM-cen-

tralerna, vilket är oroväckande med tanke på de minskande resurserna. I och med att verksamhetsmiljön blir tydligare väntas det dock i fortsättningen uppstå inbesparingar för förvaltningen. I lagförslaget ingår inget bindande datum för när granskningen av klassificeringen ska vara klar, utan den görs i den takt anslagen och resurserna tillåter.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 24 oktober 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Rakel Hiltunen /sd (delvis)
medl. Tarja Filatov /sd
Christina Gestrin /sv
Timo Heinonen /saml
Pauli Kiuru /saml
Jukka Kärnä /sd

Jari Lindström /saf
Eeva-Maria Maijala /cent
Martti Mölsä /saf
Sari Palm /kd
Raimo Piirainen /sd
Mirja Vehkaperä /cent
Juha Väättäin /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.